

Diagnozy, doświadczenia, praktyki

DOI: 10.5604/01.3001.0013.3741

DELFINOTERAPIA – TERAPIA WSPOMAGANA OBECNOŚCIĄ DELFINA – NA PRZYKŁADZIE DELFINARIUM „OSKAR” W TRUSKAWCU

ALEKSANDRA LUKASEK

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-7053-3521>

Wyższa Szkoła Gospodarki Euroregionalnej w Józefowie

Wprowadzenie

Obecnie obserwujemy u dzieci i młodzieży nowe trudności, zaburzenia czy zahamowania o różnej etiologii, które powodują opóźnienia w rozwoju psychomotorycznym. Zdiagnozowanie dysfunkcji, zastój czy zaburzenia u dziecka oraz zaplanowanie pracy z dzieckiem to istotne etapy w pracy terapeutycznej. Terapia pedagogiczna stwarza dzieciom z zaburzeniami rozwojowymi możliwości wszechstronnego rozwoju, jednak klasyczne metody pracy z dzieckiem często nie wystarczają, aby pomóc w poszczególnych przypadkach. Dlatego należy poszukiwać nowych alternatywnych metod, technik czy narzędzi pracy, które wspomagałyby proces klasycznej terapii. Jedną z coraz częściej stosowanych metod uzupełniających oraz wspomagających terapię klasyczną z dzieckiem jest zooterapia.

Terapia z udziałem zwierząt pojawiła się dwa tysiące lat temu, już Hipokrates twierdził, że jazda konna to forma gimnastyki pobudzająca funkcje organizmu i łagodząca schorzenia. Historia animaloterapii sięga 1937 r., kiedy to Anna Freud zauważyła, że strach zwierzęcia poprzez proces identyfikacji może przenieść się na człowieka. Kilka lat później Ernest Kris i Leopold Bellac stworzyli „Children Apperception Test”, opierając się na założeniu, że dziecko łatwiej identyfikuje się z małym zwierzęciem, niż z dorosłym człowiekiem. Określenie „terapia z udziałem zwierząt” po raz pierwszy zostało użyte w latach 60. ubiegłego wieku przez Borysa Levisona, który w roku 1958 nawiązał kontakt z chorym psychicznie mężczyzną za pośrednictwem swojego psa.

Doświadczenie w komunikowaniu się ze zwierzętami i opiece nad nimi sprawiało, że osoba stawała się wrażliwsza. Kontakt ze zwierzęciem wpływał również na wzmocnienie kontroli nad emocjami. Od tego momentu animaloterapię zaczęto uznawać za metodę wspomaganą terapii psychologicznej (Zielińska, 2019, s. 4–6).

Zooterapia polega na bezpośrednim kontakcie pacjenta z wybranym zwierzęciem, powinna być cykliczna i zorganizowana zgodnie z indywidualnymi potrzebami pacjenta. Kontakt z żywym stworzeniem, dotykanie go, głaskanie, przytulanie, czesanie, opiekowanie się nim, sprawiają, że zabiegi terapeutyczne dziecka stają się czymś mniej stresującym i bardziej naturalnym. Dzieci chętniej uczęszczają na terapię, podczas zajęć zdobywają wiedzę praktyczną i teoretyczną dotyczącą danego zwierzęcia. Obecność zwierzęcia w relacji terapeuta–pacjent ułatwia także nawiązywanie pozytywnych kontaktów, tak bardzo istotnych w terapii. Ponadto kontakt ze zwierzęciem daje dziecku poczucie bezpieczeństwa, spokoju, ale również radość, możliwość zabawy ze zwierzęciem, ponadto może dostarczyć wielu przyjemnych wrażeń, a także chwil relaksu. W ten sposób zwierzę może być źródłem stymulacji albo czynnikiem wzmacniającym podczas wykonywania np. ćwiczeń rehabilitacyjnych, które dla dzieci są nużące, trudne, a czasem nawet sprawiające ból. Czynności opiekuńcze oraz pielęgnacyjne zwierzęcia sprawowane przez małego pacjenta mogą przyczynić się do poczucia bycia potrzebnym, uczą też dziecko poczucia odpowiedzialności, pokory i szacunku do zwierzęcia. Systematyczne obcowanie ze zwierzętami może przerodzić się w jedną z form psychoterapii.

Zooterapia z roku na rok staje się coraz bardziej popularna w Polsce jako metoda uzupełniająca i wspomagająca metody terapeutyczne. Do najbardziej rozwiniętych form zooterapii w Polsce należą: hipoterapia (terapia z koniem), dogoterapia (terapia z psem), felinoterapia (terapia hipnoterapia kotem), alpakoterapia (terapia z alpaką). Coraz częściej jednak rodziny decydują się również na terapię z udziałem delfinów.

Pojęcie metody, rola delfina w terapii i jego cechy

Jedną z metod zooterapii, która pojawiła się w latach 60. XX wieku jest delfinoterapia. Delfinoterapia (Dolphin-Assisted Therapy – DAT) to forma terapii aqua- i animaloterapii, podczas której pacjent znajduje się w bliskim kontakcie z delfinem. Za twórcę tej metody uznano amerykańskiego psychologa Dawida Nathansona (1978, s. 235).

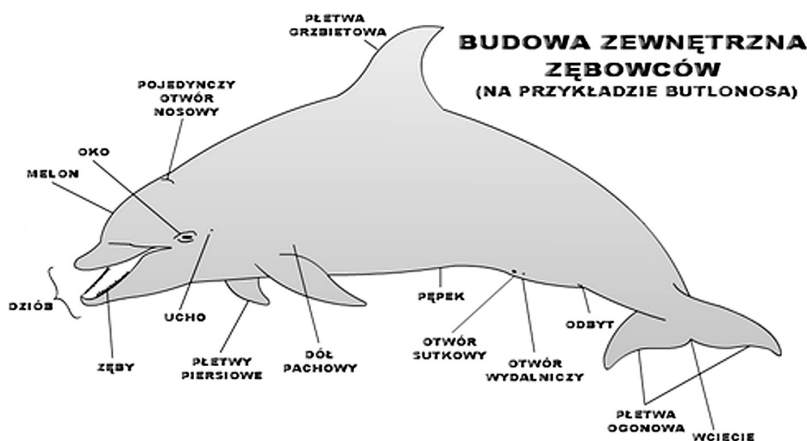
Terapia z delfinami jest procesem odbywającym się pod nadzorem kilku specjalistów: lekarza, weterynarza, trenera i psychoterapeuty. Specjalnie wyszkolone zwierzęta o „dobrym charakterze” angażowane są w psychoterapię.

Do delfinoterapii najbardziej nadającym delfinem jest butlonos, delfin butelkonosy, delfin butlonosy, afalina (*Tursiops truncatus*), duży ssak z rodziny delfinowatych o ciemnym grzbiecie i jasnej brzusznej stronie. Jego pysk jest wydłużony w dziób, przypominający butelkę (stąd nazwa delfina). W pysku delfin posiada w szeregu 20–26 zębów. Delfin ten wygląda tak, jakby cały czas się uśmiechał, co sprawia, że u dzieci wygląd i jego masa nie powoduje lęku. Długość ciała waha się od 175 cm do 360 cm, a ciężar ciała od 150 do 200 kg. (<https://www.medianauka.pl/butlonos>). Delfiny butlo-

nose osiągają prędkość do 4 km na godzinę i wyskakują z wody do 5 metrów, gatunek ten łatwo się oswaja. Delfin należy do najbardziej inteligentnych zwierząt. Delfiny ze względu na specyfikę swojej skóry, która jest pokryta mikroskopijnymi kanalikami, w dotyku są gładkie i bardzo miłe, co sprawia u dzieci radość i uśmiech. Podczas kontaktu z delfinem pacjent poddawany jest działaniu emitowanych przez delfiny sygnałów echolokacji i wiązek ultradźwięków, które przenikają przez ludzkie tkanki, mając wpływ na układ neurobiologiczny i hormonalny. Wszystkie delfiny przechodzą specjalne szkolenie zanim zostaną dopuszczone do sesji z pacjentem. Bardzo ważną kwestią podczas spotkań terapeutycznych jest zapewnienie komfortu i bezpieczeństwa nie tylko osobie, która będzie poddawana działaniom terapeutycznym, lecz także delfinom.

Środowisko wodne, w którym dochodzi do delfinoterapii sprzyja relaksacji, odprężeniu ludzkiego ciała, co ma bardzo duże znaczenie w rehabilitacji ruchowej dziecka. Kontakt fizyczny z delfinem, zabawa z ssakiem zwiększa u człowieka wydzielanie endorfin, czyli naturalnych substancji produkowanych przez przysadkę mózgową, one natomiast zmniejszają odczucie bólu, ułatwiają oddychanie, wpływają na termoregulację oraz wydzielanie się różnych hormonów. Skuteczność delfinoterapii w dużym stopniu jest uwarunkowana niezwykłymi zdolnościami delfinów. Ssaki te bowiem mają wysoko rozwinięte zdolności poznawcze, ciekawość i wysoki stopień społecznienia. Na głowie delfina między okiem a dziobem znajduje się melon (sonar, dzięki któremu delfin wydaje dźwięki zbliżając się pyskiem do głowy pacjenta w celu sonarowania).

Rysunek 1. Budowa delfina

Źródło: <https://wieloryby-i-ich-krewni.fandom.com/pl/wiki/Z%C4%99bowce>.

Oprócz sesji sonarowania, delfin swoją obecnością wpływa na motywację dziecka, zwiększa się efektywność jego pracy, dzięki temu podnosi się jakość przeprowadzonej terapii. Możliwość zabawy z delfinem jest również nagrodą dla małych pacjentów. Zwierzę jest często również łącznikiem w nawiązywaniu kontaktu z terapeutą lub innymi osobami,

co jest szczególnie cenne w pracy z dziećmi z zaburzoną komunikacją, np. autystycznymi. Emocje w kontakcie z delfinem ułatwiają koncentrację u dzieci, pozwalają na doświadczanie nowych sytuacji dziecku, co z kolei wpływa na budowanie i rozwijanie kompetencji rozwojowych. Bezpośredni kontakt dziecka z delfinem w wodzie wspiera jego rozwój fizyczny w zakresie: koordynacji ruchowej, stabilizacji ciała, wzmocnienia mięśni, zahamowania odruchów patologicznych, jak i budowania jego świadomości.

Wskazaniem do delfinoterapii są:

- zaburzenia neurologiczne;
- wczesny dziecięcy autyzm;
- mózgowie porażenie dziecięce;
- zespół Downa;
- opóźnienie rozwoju umysłowego i mowy;
- ADHD;
- depresja (z wyjątkiem depresji endogennej);
- zaburzenia nerwicowe;
- nerwice dziecięce (fobia, moczenie mimowolne);
- rozległe urazy psychiczne i złożona trauma;
- bóle głowy;
- ogólne zaburzenia psychiczne i somatyczne.

Ze względu na zachowanie bezpieczeństwa zarówno pacjentów, jak i delfinów istnieją także przeciwwskazania do terapii z delfinami, należą do nich:

- choroby nowotworowe, torbiele (produkowanie ultradźwięków może powodować rozrost komórek rakowych w ciele osoby, jeśli chodzi o torbiele, zachodzi spore prawdopodobieństwo, że mogły by one zostać rozerwane pod wpływem wysokich dźwięków wydawanych przez delfiny);
- epilepsja (bezdech podczas napadu mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla pacjenta, jeśli doszłoby do napadu w trakcie trwania terapii);
- ostre choroby układu oddechowego (stanowią zagrożenie dla delfinów, który posiada bardzo delikatny przewód oddechowy);
- ogólne przeciwwskazania do rehabilitacji stwierdzone przez lekarza, mogą one być okresowe;
- choroby zakaźne (stanowią zagrożenie dla delfinów, chora osoba może zarazić delfina, dlatego wymagane jest dostarczenie zaświadczenia od lekarza o braku przeciwwskazań oraz infekcji);
- otwarte zmiany skórne (przez otwarte rany pacjenta mogą przeniknąć drobne bakterie od zwierzęcia).

Zestawienie poglądów, hipotez i badań dotyczących delfinoterapii

Badania nad efektywnością delfinoterapii, w których potwierdzono jej skuteczność, zapoczątkowali Dawid Nathanson (1997–1998) oraz Ludmila N. Lukina (1999). W 1978 r. amerykańska psycholog dr Betsy Smith rozpoczęła program nawiązywania kontaktów

między delfinami a dziećmi autystycznymi, uznanymi za przypadki beznadziejne. Z badań tych wynikało, że u maluchów koncentracja stale wzrastała zarówno podczas zabaw z delfinem, jak i po każdej zakończonej sesji. Jednakże przeprowadzona w 2007 r. przez dr. Lorigo Marino (2007, s. 239–249) analiza metodyki tych badań, ich rzetelności oraz trafności wskazuje na szereg nieścisłości metodologicznych, uproszczeń i stwierdzeń nieuzasadnionych z punktu widzenia naukowego, co w znaczący sposób podważa zaprezentowane wyniki wcześniej przeprowadzonych badań przez naukowców.

Pod koniec 2006 r. niemieckie stowarzyszenie „Autyzm” wypowiedziało się, że nie ma żadnych przekonujących dowodów na to, że delfinoterapia jest skuteczną formą leczenia autyzmu. Karsten Brensing, Katrin Linke, Dietmar Todt z Institute of Behavioral Research, Free University w Berlinie analizowali zachowania delfinów w czasie 83 sesji terapeutycznych w ośrodku „Dolphin Plus” we Floryda Keys w USA. Przeprowadzone obserwacje zachowań delfinów i wnioski z przeprowadzonych obserwacji uchylają hipotezy wcześniejszych wstępnych badań dotyczących leczenia przez delfiny ich ultradźwiękami Cole (1996) i Birch (1997).

W 2007 r. Nathanson przeprowadził dodatkowe badania, w których użył delfina wyprodukowanego przez słynną wytwórnię Animal Makers produkującą elektronicznie sterowane kopie zwierząt do różnych filmów. Badaniu poddano 35 dzieci z siedmiu krajów, z różnymi dysfunkcjami i dolegliwościami: od autyzmu, po porażenie mózgowie, zespół Retta, Lennox-Gastaut itp. Na ich podstawie Nathanson stwierdził, że: „nie ma żadnych znaczących różnic pomiędzy wykorzystaniem żywych delfinów i wykorzystaniem sztucznego delfina – TAD jeśli chodzi o to, jak w grupie o umiarkowanym i dużym stopniu niepełnosprawności ich obecność wpływała na uzyskanie odpowiedzi dziecka na ukierunkowany dotyk i komunikaty werbalne. U dzieci z głęboką niepełnosprawnością zastosowanie sztucznego delfina było znacznie bardziej skuteczne w uzyskiwaniu oczekiwanego skupienia wzroku. Czas reakcji na pojawienie się TAD – sztucznego delfina jako motywatora w ćwiczeniach był taki sam jak na żywego delfina – bez względu na to, czy działo się to na platformie, czy w wodzie. Interakcja ze sztucznym delfinem daje te same albo i większe korzyści terapeutyczne, co wykorzystanie żywego zwierzęcia – i to bez ograniczeń związanych z aspektami ekologicznymi, administracyjnymi, prawnymi, a także finansowymi” (<http://bialydelphin.org/projekt-bialy-delfin/>).

Z kolei w Instytucie Mózgu Człowieka Rosyjskiej Akademii Nauk G.B. Manzosova przeprowadziła psychofizjologiczne badania u dzieci po pływaniu z delfinami i okazało się, że u 54% dzieci zaobserwowano poprawę uwagi, u 52% obniżał się niepokój, prawie u wszystkich zaobserwowano poprawę komfortu ciała. W toku terapii obniżało się pobudzenie, dzieci wyciszały się (Manzosova, 2009, s. 212).

Obecność delfina ma niewątpliwie wspomóc proces, pomóc w zmotywowaniu pacjenta do podjęcia wysiłku i realizacji ćwiczeń, delfin ma pomóc w terapii ultradźwiękami emitowanymi przez jego narząd echolokacyjny, aby jednak uwodnić skuteczność sonarowania przez delfina wymagane jest dalsze długofalowe, systematyczne prowadzenie badań.

Prezentacja pracy ośrodka „Oskar” w Truskawcu

Ośrodek „Oskar” w Truskawcu na Ukrainie to miejsce, w którym odbywa się systematycznie delfinoterapia. W piętrowym budynku na parterze znajduje się recepcja oraz trzy baseny, w jednej sali znajduje się basen o głębokości 6 metrów, w drugiej sali dwa baseny w skład, których wchodzi: dwa mniejsze o 3 metrach głębokości. Na parterze są także łazienki, przebieralnie dla osób biorących udział w terapii oraz gabinet masażu. Na pierwszym piętrze znajduje się restauracja.

Zdjęcie 1. Recepcja w delfinariu „Oskar”

Źródło: zdjęcie własne.

Zdjęcie 2. Basen o głębokości 6 metrów

Źródło: zdjęcie własne.

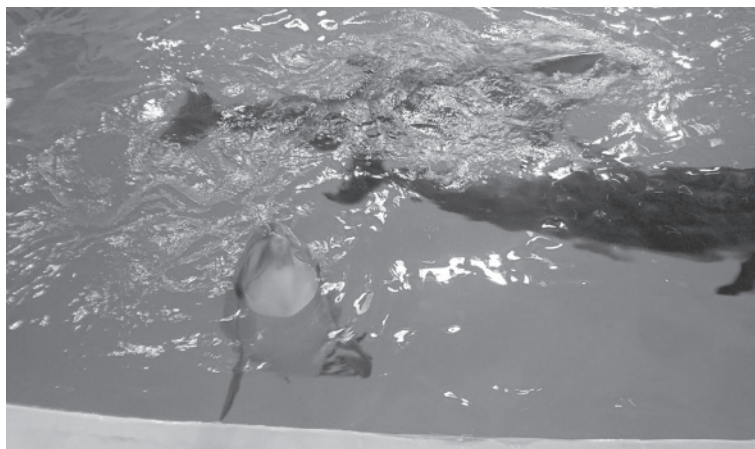
Zdjęcie 3. Gabinet delfinoterapeutów i masażu

Źródło: zdjęcie własne.

W celach organizowania delfinoterapii stworzono odpowiednie warunki do życia delfinom, które są bardzo delikatnymi ssakami. Temperatura wody w basenach wynosi od 20 do 22 stopni, ma odpowiedni skład chemiczny, jest systematycznie oczyszczana. Dziennie delfin zjada około 10 kg ryby morskiej wysokiej jakości. W delfinarium „Oskar” żyje pięć delfinów: trzy samce i dwie samice, mają one zapewnioną stałą opiekę weterynaryjną, regulowany czas pracy oraz odpowiednio dobraną dietę.

Zdjęcie 4. Delfiny w delfinarium „Oskar”

Źródło: zdjęcie własne.

Przed rozpoczęciem terapii z delfinem ważny jest czas przygotowawczy, w którym pacjent – dziecko powinien zostać zapoznany ze zwierzęciem. Wskazane jest

obejrzenie z dzieckiem filmu o delfinie, pokazanie zdjęć, opowiedzenie, jak wygląda, co je, żeby nie bało się ono kontaktu z tak dużym ssakiem. Bardzo ważnym elementem okresu przygotowawczego jest oswojenie dziecka z wodą, najlepiej poprzez systematyczne uczęszczanie na basen. Etap przygotowawczy wykonują rodzice, zanim przyjadą na terapię.

Delfinoterapię w delfinariu „Oskar” prowadzi terapeuta oraz trener delfinów. Z każdym dzieckiem przez 10 sesji pracuje jeden terapeuta. Dzięki temu wie, jakie postępy robi dziecko, z czym ma problemy, co umie, co już osiągnęło. Terapia trwa od poniedziałku do piątku z przerwą na weekend. Każdego dnia zajęcia planowane są rano lub po południu.

Cele terapii wyznaczane są z uwzględnieniem możliwości dziecka, do których dostosowane są poszczególne ćwiczenia i zajęcia. Delfinoterapeuta na podeście oraz w basenie może stymulować przejawy zachowania adaptacyjnego u dziecka, wzmacniać i nagradzać konstruktywne modele kontaktu. Indywidualnie dobrany zestaw ćwiczeń jest skierowany na rozwój u dziecka sfery motorycznej, sensorycznej oraz poznawczej.

W czasie zajęć w wodzie wykonywanych jest kilkanaście różnych ćwiczeń z delfinem, więc fizyczny kontakt ze zwierzęciem jest ciągły, dziecko dotyka delfina, trzyma za płetwy, głaszcze, pływa na brzuchu delfinów itp.

Na terapię z delfinem dzieci wchodzą przebrane w strój piankowy (można go wypożyczyć na miejscu) oraz obowiązkowo w kamizelkach-kapokach.

Pełny cykl terapeutyczny z delfinem zakłada:

- 10 sesji delfinoterapii, każdorazowo kontakt pacjenta z delfinem trwa 25 minut;
- codzienny 20-minutowy masaż (<http://www.delfinariumoskar.pl/index.html>).

Poszczególne etapy delfinoterapii to:

1. Przygotowanie i diagnozowanie (terapeuci zapoznają się z dokumentacją pacjenta w celu dostosowania programu w delfinoterapii, stwierdzenia o braku przeciwwskazań).
2. Poznawanie delfina – etap na podeście (pacjent nawiązuje z ssakiem kontakt fizyczny, psychoterapeuta znajduje się na podeście wraz z dzieckiem, dziecko zapoznaje się z delfinem, dotyka jego skóry, głaszcze, polewa go wodą, bawi się z delfinem pod kontrolą delfinoterapeuty i trenera delfinów. To również czas na poznanie pacjenta przez delfina).
3. Pływanie z delfinem, etap w wodzie, podczas którego odbywa się zabawa z delfinem oraz 8-minutowe sonarowanie poprzez dotykanie końcem pyska głowy pacjenta, który przebywa w wodzie w pozycji poziomej z zanurzonymi uszami. Przy bliskiej odległości delfin koncentruje wiązkę echolokacyjną na kręgosłup pacjenta. Przy odległości mniejszej niż 0,5 metra delfin wykorzystuje impulsy o częstotliwości 500 Hz powtarzające się każde 2,5 sekund. Echolokacja delfina do momentu kontaktu ze skórą pacjenta przenika warstwę wody, która stanowi środowisko o wysokiej skuteczności przenoszenia dźwięku (o 60 razy skuteczniej niż powietrze). Ultradźwięk rozpędza płyny w obszarach zastojów, sprzyjając bardziej efektywnemu i szybkiemu drenażowi tkanek ciała. Echolokacja delfina posiada również efekt przeciwbólowy, bowiem intensywne fale ultradźwiękowe,

które są wynikiem echolokacji delfina, tworzą strefy na powierzchni wody, w których formują się mikrobombelki o średnicy około 100 mikronów. Te bąbelki istnieją około 1 mikrosekundy, rozgrzewając się z powodu olbrzymiego wewnętrznego ciśnienia do temperatury około 5,5 tysięcy stopni Celsjusza, co prawie równa się temperaturze słonecznej powierzchni (<http://czydelfinoterapia.pl/artykuly/terapia-z-udzialem-delfinow-i-krotka-historia-wspolistnienie-naszyc-gatunkow/>). Sonarowanie może odbywać się dwa razy po cztery minuty, w zależności od trudności i schorzenia, z jakim dziecko przybywa. Po sesji z delfinem w specjalnym gabinecie odbywa się masaż 20 minut dostosowany do potrzeb pacjenta.

W celu zachowania ciągłości terapii pełny cykl należy powtórzyć w ciągu pół roku. Efektywność delfinoterapii zależy przede wszystkim od pracy, jaką wykona dziecko z terapeutą, od tego, na ile zaplanowana terapia była odpowiednio dostosowana do potrzeb i możliwości dziecka.

Bardzo istotnym elementem terapii jest komunikacja z rodzicami oraz włącznie ich, na ile jest to możliwe, w proces terapii. Terapeuci po zakończonych zajęciach w danym dniu omawiają z rodzicami ich przebieg. Rodzice w trakcie trwania terapii mogą obserwować, terapię, ale nie wchodzą do wody z pacjentem.

Efekty delfinoterapii w przypadku poszczególnych trudności i zaburzeń u dzieci zaobserwowane w delfinarium „Oskar”:

- Terapia z delfinami u dzieci z wczesnym dziecięcym autyzmem i zaburzeniami autystycznymi (Zdolność delfinów do zmian zachowania w zależności od stanu psychoemocjonalnego małego pacjenta pozwala na prace z najbardziej złożonymi przejawami autyzmu i uzyskanie pozytywnych rezultatów. Delfinoterapia łączy pływanie z delfinem poprzez zabawę, nowe wrażenia dotykowe, pozytywną energię delfinów, która pozwala dziecku odpocząć i uzyskać nowe pozytywne emocje).

Pozytywny wpływ delfinoterapii w leczeniu autyzmu we wczesnym dzieciństwie daje się zauważyć już po pierwszych sesjach, należą do nich:

- rozwój umiejętności komunikacyjnych,
- poprawa lub rozwój mowy,
- zmniejszenie leku, agresywności,
- normalizacja snu,
- poprawa aktywności intelektualnej.

(Zajęcia z delfinami pomagają rozwijać umiejętności komunikacyjne, poprawić współdziałania narządów zmysłowych, poprawić stan emocjonalny i zachowanie dziecka).

- Zespół Aspergera i leczenie delfinami (Komunikacja z delfinami pomaga dzieciom z zespołem Aspergera usprawnić stan emocjonalny, adaptacyjny, dziecko łatwiej zaczyna się komunikować z innymi osobami. Na podstawie własnych obserwacji dziecka biorącego udział w delfinoterapii, mogę stwierdzić, że po trzeciej sesji, chłopiec bez komunikacji z otoczeniem zaczął podawać rękę na przywitanie, także obcym osobom).
- Opóźnienie rozwoju umysłowego i mowy (Delfinoterapia przyspiesza rozwój fizyczny i językowy, daje dziecku niezapomniane doświadczenie we współdziałaniu z naturą).

- Zaburzenia zachowania i emocji (behawioralne i emocjonalne) dorosłych i dzieci (Psychoterapeuci zauważyli, że terapia z delfinami poprawia koncentrację, prowadzi do obniżenia negatywnych objawów zachowania).
- Zaburzenia stresowe pourazowe (Zajęcia dzieci z delfinami pomagają rozwijać umiejętności komunikacyjne, poprawić stan emocjonalny, samoocenę. W wyniku terapii z delfinami zachodzą zmiany w układzie nerwowym, sercowo-naczyniowym, odpornościowym i w innych układach ciała ludzkiego).
- Zespół Downa a delfinoterapia – terapia ultradźwiękowa pomaga aktywować „procesy odzyskiwania” na poziomie komórkowym. Hydromasaż, który występuje podczas gry z delfinami, ma pozytywny wpływ na układ nerwowy i mięśniowo-szkieletowy. Efekty są zauważalne po pierwszych sesjach, dzieci są spokojniejsze, pozbywają się lęków, zaczynają lepiej asymilować do otoczenia, przystosowują się w zespole dziecięcym.

Podsumowanie

Pływanie i komunikacja z delfinami pomaga przezwyciężyć wiele trudności, z którymi dziecko przybywa na terapię, szczególnie istotny jest fakt, że przeciwwskazań do delfinoterapii jest niewiele, a większość zdiagnozowanych zaburzeń i zastoju jest wręcz wskazaniem do terapii z delfinami. Delfinoterapeuci pracujący na co dzień z dziećmi obserwują wyraźne postępy w zachowaniu i funkcjonowaniu swoich pacjentów. Kontakt z ogromnym sakiem poprawia ogólne samopoczucie, polepsza zdrowie fizyczne i psychiczne osoby w każdym wieku. Dzieci w obecności zwierzęcia aktywnie biorą udział w zajęciach i odgrywają różnorodne role. Zwierzę zachęca dziecko do wyrażania potrzeb, emocji, a także pomaga im odkrywać własne możliwości, a środowisko wodne przyjazne dziecku relaksuje i rozładowuje wszelkiego rodzaju napięcia, siła wyporu wody sprawia, że ciało pacjenta staje się lżejsze i łatwiej jest mu wykonywać dane ćwiczenia. Delfiny – terapeuci pracujący z człowiekiem – w sztucznych zbiornikach wodnych żyją dużo dłużej niż w warunkach naturalnych, często ginąc na skutek zanieczyszczenia zbiorników lub innych niesprzyjających delfinom sytuacji. Trzeba jednak pamiętać, że efektywność delfinoterapii, jako jednej z alternatywnych form wspierania rozwoju dziecka, zależy głównie od jej profesjonalnego przygotowania i stworzenia bezpiecznych warunków zarówno dla człowieka, jak i zwierzęcia.

Bibliografia

- Lukin, L. (1999). Influence of Dolphin-Assisted Therapy Sessions on the Functional State of Children with Psychoneurological Symptoms of Diseases. *Human Physiology*, 25, 6, 676–679.
- Marino, L., Lilienfeld, S. (2007). Dolphin-assisted therapy: flawed data, flawed conclusions. *Anthrozoos*, 20(3), 239–249.
- Manžosova, G.B. (2009). *Психофизиологическое исследование адаптации детей к взаимодействию с дельфинами, диссертация*. Санкт-Петербургский: Университет, Санкт – Петербург.

- Nathanson, D.E. (1989). Rusing Atlantic Bottlenose Dolphins to Increase Cognition of Mentalny Retarded Children. *Clinical and Abnormal Psychology*, 1(6), 233–242.
- Zielińska, A. (2017). Kwartalnik uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubartowie. *Jesteśmy*, 19, 4–6.
- <http://www.delfinariumoskar.pl/index.html>, dostęp: 26.05.2019.
- <https://www.medianauka.pl/butlonos>, dostęp: 09.05.2019.
- <http://czydelfinoterapia.pl/artykuly/terapia-z-udzialem-delfinow-i-krotka-historia-wspolistnienie-naszycygatunkow/>, dostęp: 20.05.2019.
- <https://wieloryby-i-ich-krewni.fandom.com/pl/wiki/Z%C4%99bowce>, dostęp: 20.05.2019.
- <http://bialydelfin.org/projekt-bialy-delfin/>, dostęp: 05.08.2019.

DOLPHIN THERAPY AS A DOLPHIN-ASSISTED THERAPY – ON THE EXAMPLE OF THE „OSKAR” DOLPHINARIUM IN TRUSKAWIEC

Abstract

The article is dedicated to one of the methods of animal-assisted therapy, which is dolphin therapy based on observation of individual sessions with patients during a stay at the “Oskar” dolphinarium in Truskawiec in Ukraine. The author characterizes the method of therapy with dolphins. In addition, describes the role and features of a dolphin, draws attention to the indications and contraindications to therapy with a dolphin. Presents the results of the dolphin therapy studies conducted so far. Discusses the stages of dolphin therapy, its role and effects in selected specific patient diseases.

Keywords: animal-assisted therapy, dolphin therapy, patient, dolphin